

Resume

Natura 2000-område nr. 12 Store Vildmose

Områdebeskrivelse

Området består mest af resterne af den vidtstrakte højmose Store Vildmose, samt af mindre tilstødende engarealer og enkelte lave morænebakker. Hele området er dannet på stenalderhavets hævede havbund. De mere eller mindre tilgroede rester af den oprindelige højmose, findes i den nordlige og vestlige del af denne. Området rummer også et værdifuldt fugle- og dyreliv og en del sjældne planter.

Vigtigste naturværdier

Området er udpeget for at beskytte en række arter og naturtyper.

Områdets højmosepartier er af national betydning i kraft af, at de udgør nogle af de største sammenhængende arealer med aktiv højmose i Danmark. Der er ligeledes store områder med nedbrudt højmose og skovbevoksede tørvemoser. Flere af disse områder rummer gode muligheder for genopretning af aktiv højmose. I området findes desuden på mindre, men på nationalt plan værdifulde forekomster af en række naturtyper tilknyttet den unikke høsleteng ved Stavad Enge, herunder den sjældne indlandssalteng, samt rigkær og sure overdrev. Af andre naturtyper i området kan nævnes en sandet morænebakke med blandet løvskov og hede.

Området rummer bl.a. bestande af Muldebær og Langbladet Soldug. Engarealerne rummer en ynglebestand af Engsnarre, der er rødlistet på europæisk plan. I habitatområdet findes også en god bestand af Odder, desuden rummer Ryå en af de bedste lokaliteter i landsdelen for Havlampret. Hedepletvinge har tidligere ynglet i området.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper, og truslerne mod udpegningsgrundlaget er registreret.

Mange af de naturtyper, som området er udpeget for at beskytte, vurderes at være påvirket af atmosfærisk kvælstofdeponering (eutrofiering). Det gælder særligt for aktive såvel som for nedbrudte højmoser, samt til dels også for de skovbevoksede tørvemoser og høengen. Flere steder er der problemer med tilgroning med vedplanter, høje urter og græsser, både pga. afvanding og pga. den høje belastning med luftbåren kvælstof og manglende pleje, ligesom invasive arter er en trussel for naturværdierne flere steder i området.

Målsætning

Det overordnede mål for Natura 2000-området er at naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget opnår gunstig bevaringsstatus. Store Vildmose-området bør rumme store områder med aktiv højmose med høj naturtilstand. Høslet-engen ved Stavad Enge med habitatnaturtyperne indlandssalteng, surt overdrev, rigkær og tidvis våd eng sikres.

Planen vil betyde en arealreduktion af habitatnaturtyperne nedbrudt højmosse og skovbevokset tørvemose, dog bevares ældre (primær) skovbevoksede tørvemose. Desuden nedprioriteres habitatnaturtypen brunvandet sø til fordel for aktiv højmosse.

Indsats

Oversigt over væsentlige indsatser til gennemførelse af denne plan:

Indsats	Stort omfang	Mindre omfang	Undersøges nærmere	Ikke anvendt
Rydning, fjernelse af uønsket opvækst Herunder bekæmpelse af invasive arter	X			
Forbedring af hydrologi Fx ved at standse dræning, genoprette vandløb, fjerne diger	X			
Ekstensiv drift Fx indførelse eller opretholdelse af græsning, høslet mm.	X			
Sikring af arealer Sikring af natur der ikke pt. er beskyttet (fx stenrev og skovnatur)	X			
Reducere forstyrrelser Fx færdsel, sejlads og jagt				X
Forbedring/sikring af levesteder Fx ved etablering af vandhuller, sikring af redetræer eller større fouragerings- eller yngleområder		X		

Indsatsen i denne plan vil have flere hovedpunkter: sikring og forbedring af nuværende lysåbne naturforekomster ved fortsat rydning og sikring af passende ekstensiv drift. For de vandafhængige naturtyper vil det desuden være afgørende at sikre god hydrologi. Skovnaturtyper sikres ved indgåelse af aftaler.

Levesteder og vandringsmuligheder for odder og havlampret sikres. Hedepletvinge sikres potentielle levesteder.

Arealer med nedbrudt højmosse og tilgroningsarealer med skovbevokset tørvemose bør udlægges til aktiv højmosse.

Sikring af lysåbne forhold i klitnaturtyper sker ved rydning af opvækst, en passende vedvarende drift og pleje samt en indsats over for invasive plantearter på naturtyperne.